

Krvácení do trávicího traktu

Tomislav Švestka

IV. interní klinika gastroenterologie a hepatologie

Gastroenterologické centrum

1. LF UK a VFN Praha

Krvácení do trávicího traktu

- časté - incidence 50 - 170 /100 000 - HTT
20 - 30 /100 000 - DTT
- rozptyl souborů
  - nehomogeností souborů
  - odlišností
  - kritérii hodnocení
- absolutní většina dat hodnotí akutní krvácení
- situace složitá (akutní, chronické)
- chronické krvácení především u starších pacientů představuje ohrožení života

Krvácení do trávicího traktu

- závažné – celková $\dagger$ 3 - 8%
  - jícnové varixy $\dagger$ 35%
- diagnostika a terapie - specifické znalosti a technické vybavení pracoviště
- interdisciplinární přístup

Krvácení do trávicího traktu

- krvácení do HČGIT (orálně od lig. Treitzi)
- krvácení do DČGIT (distálně od lig. Treitzi)
- krvácení – akutní (intrahemoragické)
– chronické (posthemoragické)
- krvácení nevarikozní
- krvácení varikozní

Vyšetřovací postup

Předcházející okolnosti - VCHGD, léky (NSA, Warfarin), alkohol
NSZ, Ci jater, chir., endoskopický výkon, aktinoterapie

Celkové projevy - chybějící známky akutního anemického syndromu svědčí proti větší krevní ztrátě

Přidružené symptomy - pyróza, dysfagie, odynofágie, dyspepsie, bolesti, tenesmy, teplota, hubnutí

Popis zvracené krve - frekvence, množství, poslední jídlo

Popis stolice - barva, konsistence, frekvence, trvání

Symptomy gastrointestinálního krvácení

Zjevné (akutní):

Hemateméze

- zvracení krve - tekutá, koagula, „hematinové zvracení“

Meléna

- odchod strávené dehtovité stolice (8 - 10 hod. po začátku)
- < 100 ml - stolice černá a formovaná
- > 300 ml - stolice černá, tekutá (charakteru kolomaze)

Enterorrhagie

- odchod nestrávené krve (tekuté - „čerstvé“, koagula nebo čerstvé smíšené se stolicí)
- masivního krvácení z horní GIT (> 1000 ml krve), urychlení pasáže (nestačí uplatnit fermentativní procesy)
- rectorrhagie se někdy uvádí nános krve na stolicí

Okultní krvácení (chronické): utajené (ztráta krve ≤ 50 ml)

Fyzikální vyšetření

P, TK - tachykardie + tachypnoe + hypotenze
+ zhoršené vnímání = ztráta větší než 1500 ml
(30 % krevního volumu)

vyš. srdce, plic, břicha

per rektum - přítomnost krve - meléna, enterorhagie
- rezistence (karcinom rekta)

laboratorní vyšetření

KO, KS, hemokoagulace, základní biochemie

Obecné principy při krvácení

Předhospitalizační fáze

- žilní přístup (krystaloidy, plasmaexpandery)
- aplik. vasoaktivních léků - terlipresin 1 mg
- transport s lékařem

Hospitalizační fáze

- Organizace péče podle stavu pacienta
- monitorace vitálních fcí, CŽK
- stabilizace oběhu
- porucha vědomí - intubace
- NGS - výplach žaludku
- příprava k urgentní koloskopii
- prevence infekčních komplikací ATB

Obecné principy při krvácení

- posouzení závažnosti krvácení
- identifikace rizika

vysoké riziko

krvácení z JV

zn. hypovolemie

aktivní nebo recid. krvácení

koincidující choroby

věk nad 60 let

nízké riziko

oběhová stabilita

alkoholem indukované

kávová sedlina bez melény

věk pod 60 let

Indikace přijetí na jednotku intenzivní péče

❑ hemodynamická nestabilita a klinicky významné krvácení:

- ortostatická hypotenze / šokový stav
- pokles Hb ≤ 80 g/l
- potřeby ≥ 2 TU erytrocytárního koncentrátu

❑ endoskopická diagnóza:

- Forrest Ia, Ib, IIa, IIb
- krvácení z jícnových varixů
- endoskopické nedosažení hemostázy
- recidivující krvácení

Modifikovaná Forrestova klasifikace

Typ	Klasifikace	Charakter hemorrhagie	Recidiva	Letalita
Aktivní	Forrest IaA	Arteriální stříkající	~ 90 %	~ 20 %
	Forrest Ib	Prosakující (arteriální, kapilární, venózní)	~ 55 %	~ 10 %
Přerušené	Forrest IIa	Viditelný cévní pahýl na spodině vředu	~ 70 %	~ 15 %
	Forrest IIb	Přilnavé koagulum	~ 30 %	~ 7 %
	Forrest IIc	Povlak hematinu na spodině vředu	~ 20 %	~ 3 %
Proběhlé	Forrest III	Vřed bez stigmat dřívějšího krvácení	< 5 %	< 2 %

Indikace přijetí na jednotku intenzivní péče

□ hemodynamická nestabilita a klinicky významné krvácení:

- ortostatická hypotenze / šokový stav
- pokles Hb ≤ 80 g/l
- potřeby ≥ 2 TU erytrocytárního koncentrátu

□ endoskopická diagnóza:

- Forrest Ia, Ib, IIa, IIb
- krvácení z jícnových varixů
- endoskopické nedosažení hemostázy
- recidivující krvácení

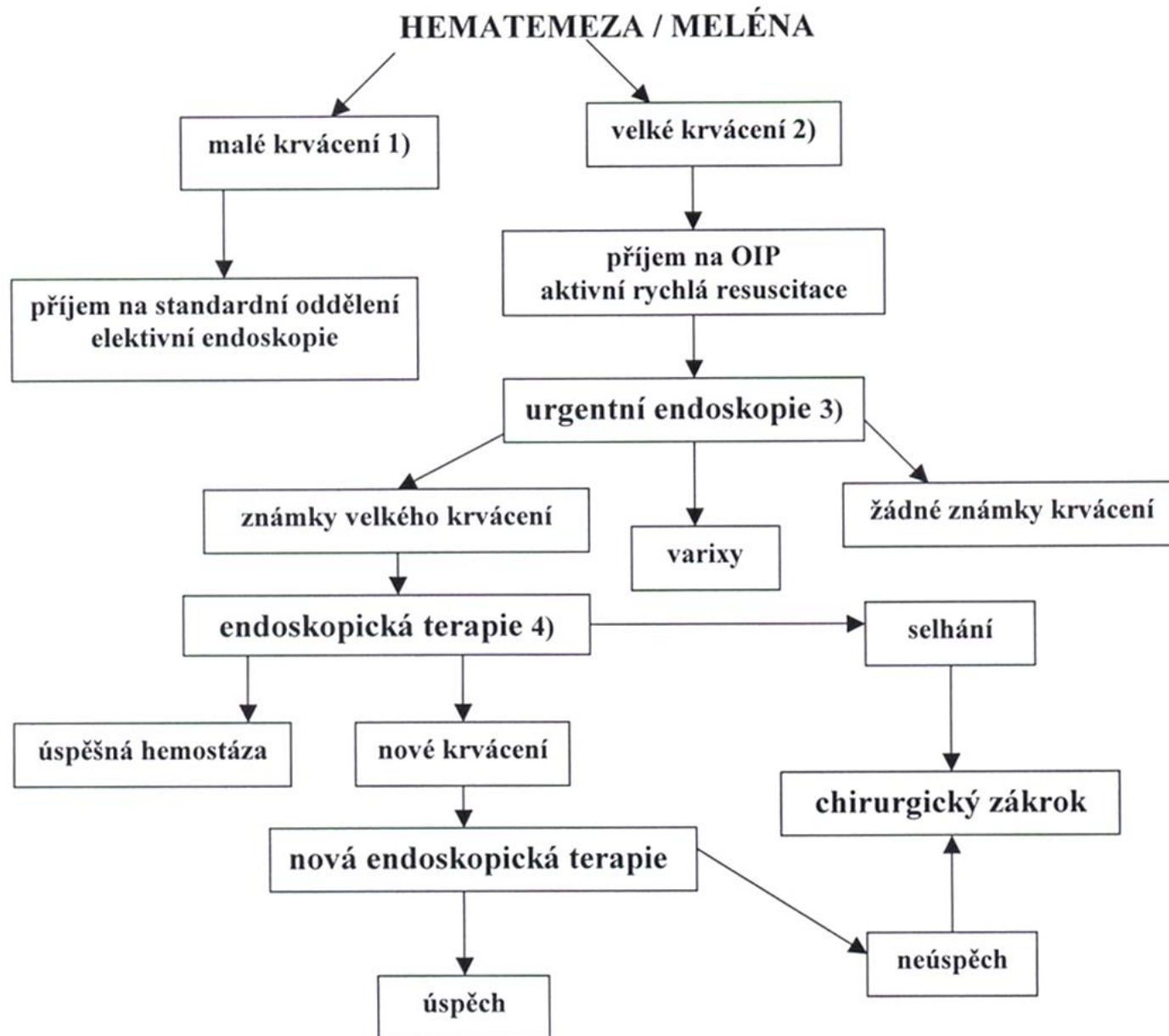
Farmakologická léčba nevarikózního krvácení

- farmakoterapie - omeprazol, terlipresin
- somatostatin, ATB

IPP - omeprazol (bolus 80 mg i.v., poté kontinuálně 160 mg/24 hod., 3 dny)
- ($\geq$ pH 5.9 - inhibice lýzy krevního koagula vyvolaná kyselým pH)

Terlipresin - vydatný vasokonstrikční a protikrvácivý efekt
(Remestyp 0,1mg/4 - 6 hodin)

Algoritmus kroků při krvácení do GIT

Obecné principy při krvácení

Endoskopická terapie

- metody injekční
- termokoagulační
- mechanické

Chirurgický výkon

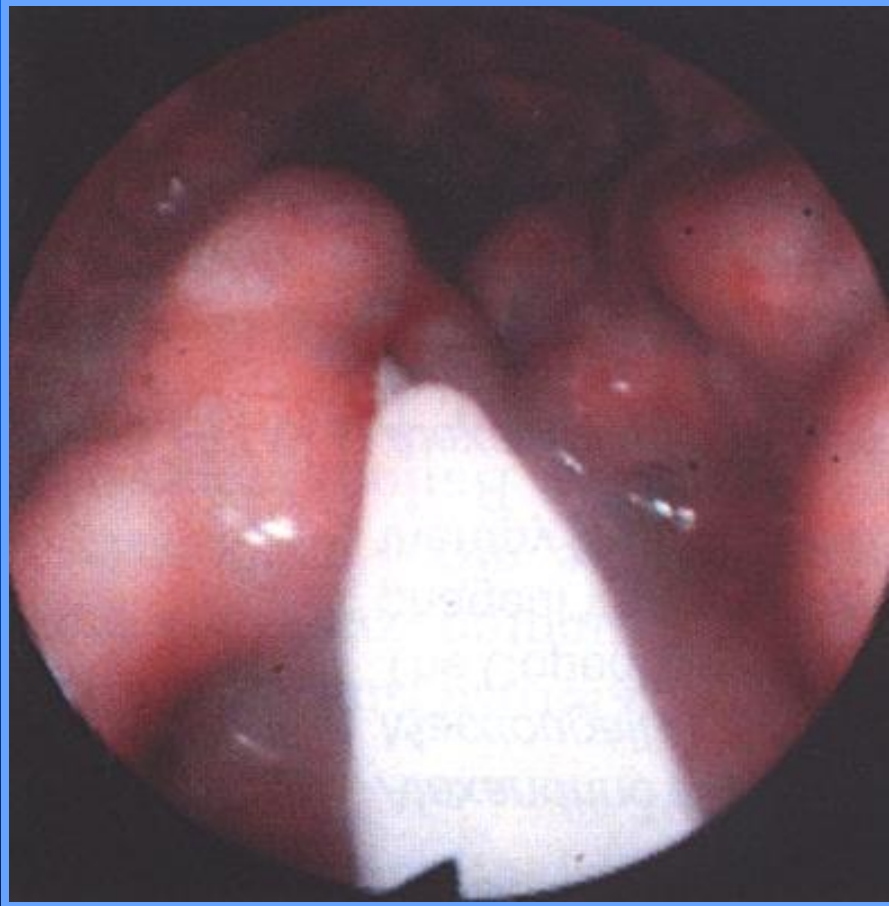
- pokračující
- 2 recidivy krvácení
- více než 4 EM/24 h

Injekční metody

- princip - vytvoření stabilního koagula uzavírajícího defekt cévy
- roztok látky aplikovaný přímo do krvácející léze a okolí
- výhody - ověřená účinnost, dostupnost, snadná aplikace, nízká cena

Injekční metody

- adrenalin - nejčastěji - konc. 1:10 nebo 1:100 tis.
vazokonstrikce, ↑ agregace trombocytů
vedl. účinek - ↑ p TK
- sklerotizační látky - polidocanol, etanolamin - trombóza, nekróza
- etanol - dehydratace, zánět, nekróza, ulcerace - riziko perforace, maxim. 2 ml
- tkáňová lepidla - fibrinogen, trombin - nejbezpečnější, pevná fibrinová síť
- N-butyl-2-cyanoakrylát - polymerace při kontaktu s krví, eradikace fundálních varixů

Vředová choroba (*Hp* +)

ID. NO:
SEX: AGE:
D. O. BIRTH:

04/10/00
08:25:36

NAME:

COMMENT:

Vředová choroba (*Hp* +)

ID. NO: _
SEX: AGE:
D. O. BIRTH:

04/10/00
08:23:27

NAME:

COMMENT:

Termické metody

- princip - koagulace teplem
- kontaktní - elektrokoagulace sondou
  - tepelná sonda (ohřívací spirála)
- nekontaktní - Nd:YAG laser (riziko perforace, transport, cena)
  - APC (nižší riziko perforace, přijatelná cena)

Neexistuje rozdíl v účinnosti termických metod

Mechanické metody

Princip - uzavření krvácející cévy
zevním tlakem

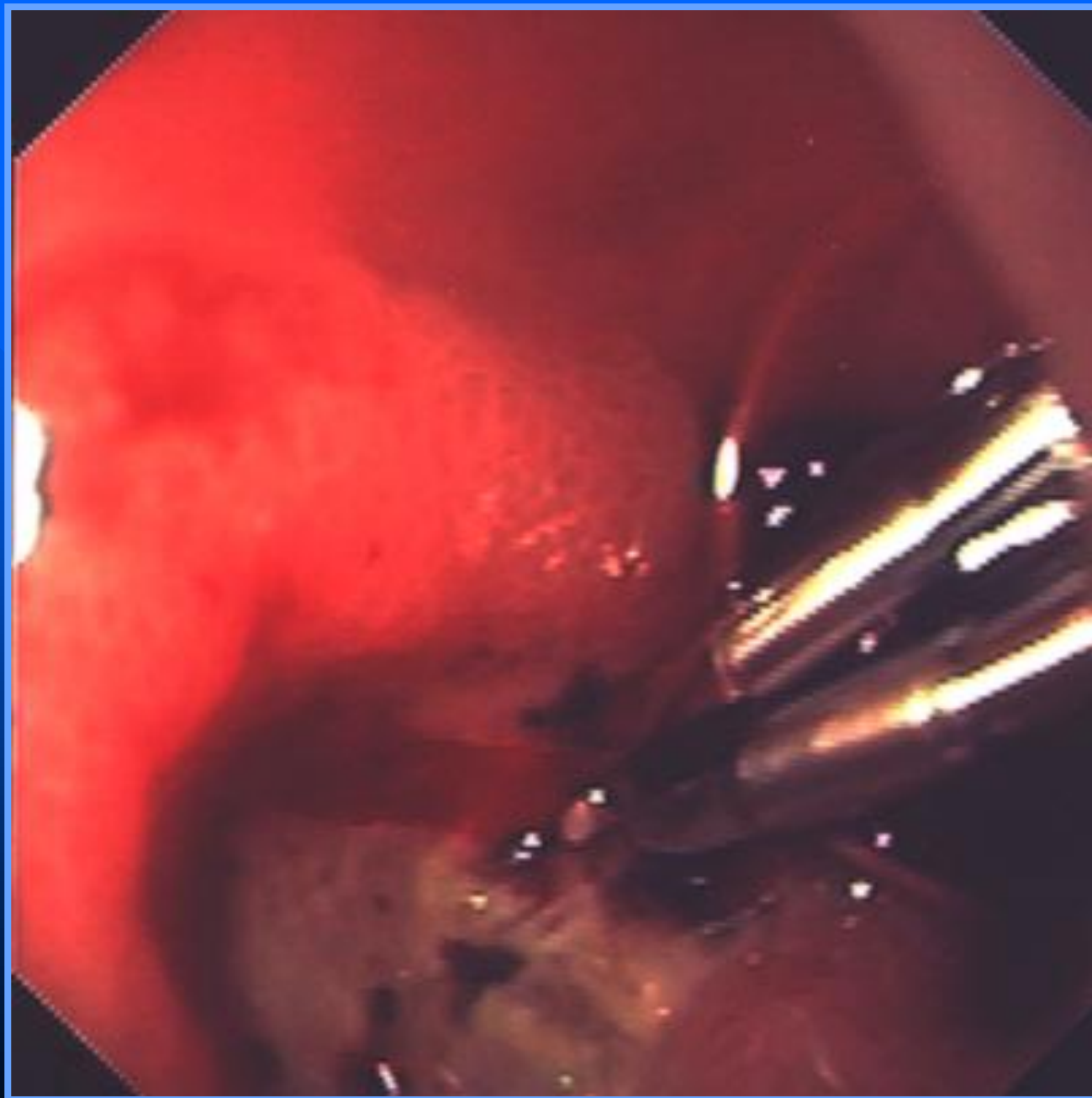
- metalické svorky
- gumové kroužky
- samozatažitelné smyčky

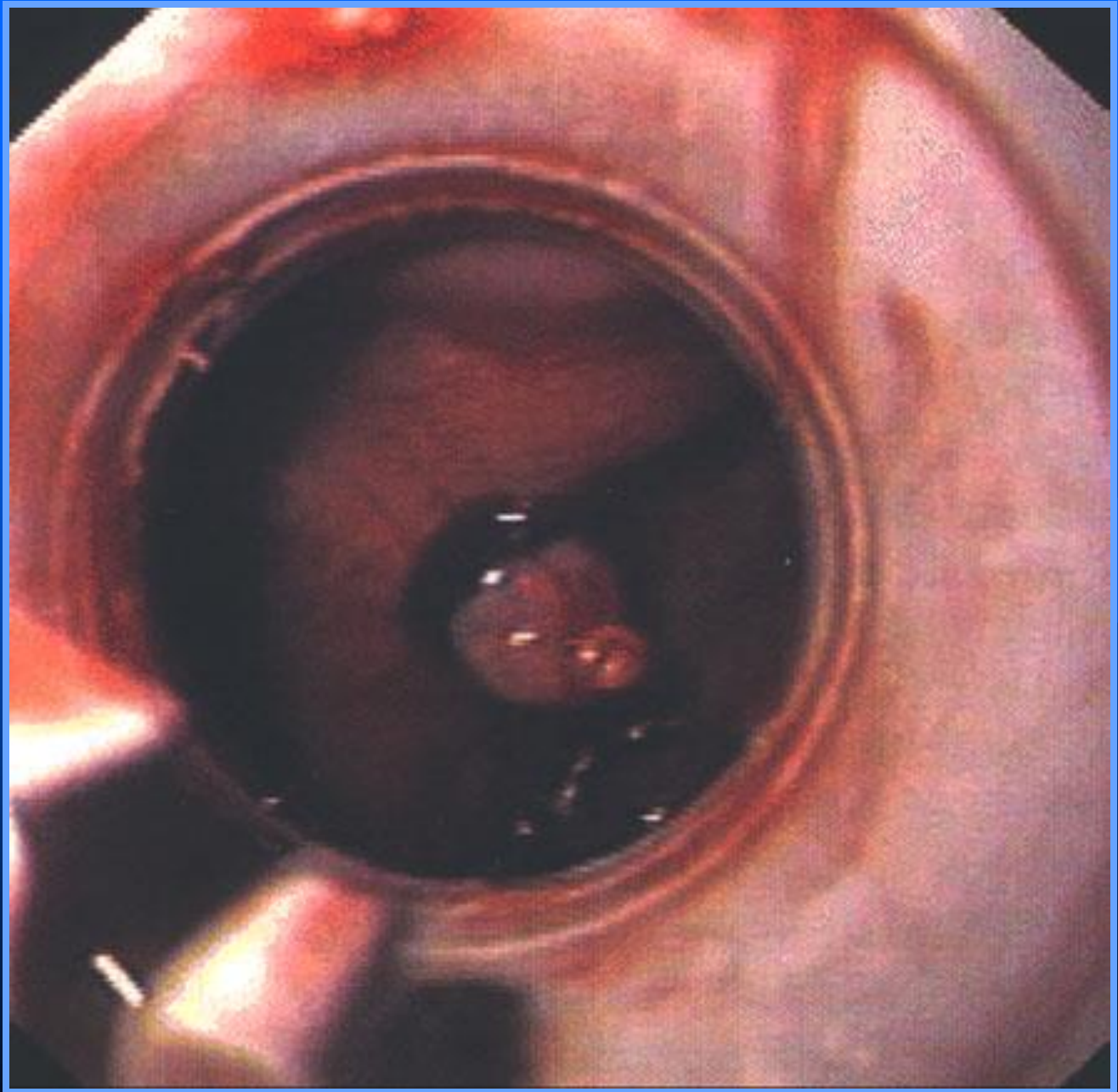
Metallische Klammern

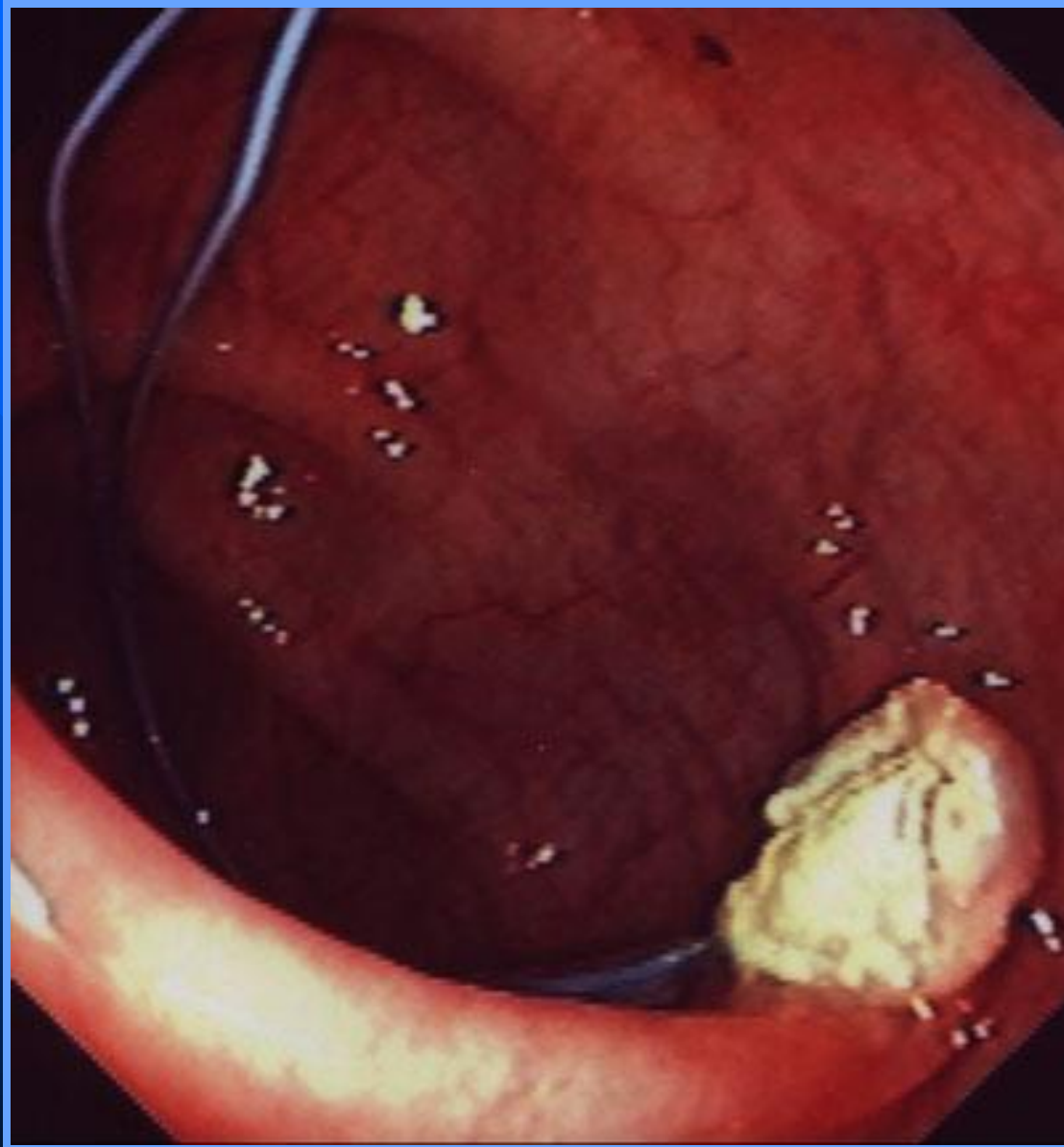
- hemoklippy**
- am häufigsten verwendet
  - arterielle Blutungen
  - nicht blutende prominente Gefäße

- Vorteile**
- keine Gewebeschädigung
  - kein Perforationsrisiko
  - ↓ Rezidivblutungen und chirurgische Eingriffe
  - Klammern stoppen Blutungen aus Gefäßen bis $\varnothing 1 \text{ mm}$

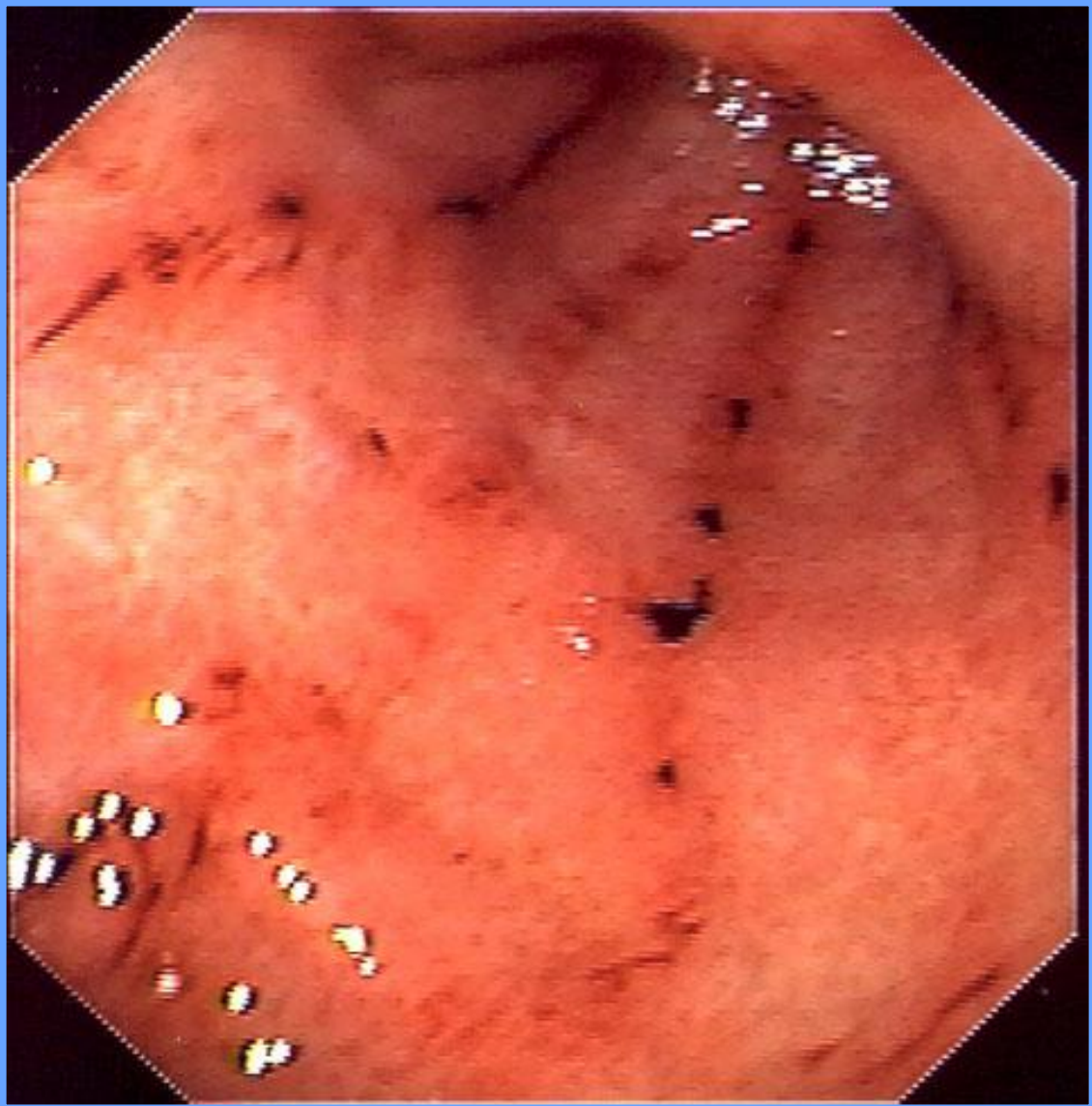
- Nachteile**
- schwierige Vorbereitung
  - tangentialer Zugang - Gefäßzerreißen
  - erfolgloses Anlegen
  - Verschiebung der Klammer

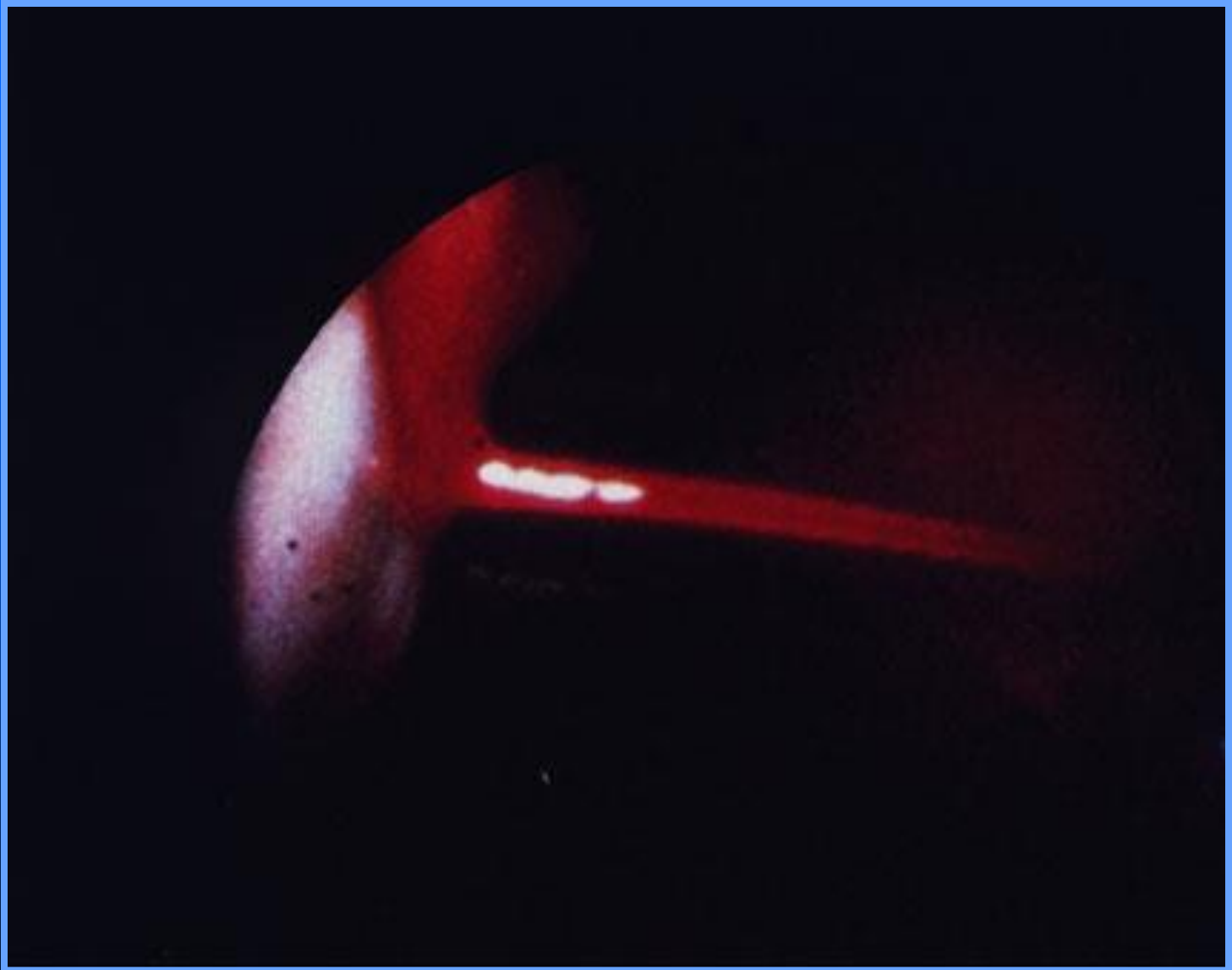

Morbus Dieulafoy (exulceratio simplex)

Trhlina s masivním krvácením

- podkladem je cévní podslizniční malformace
- minimální endoskopický nález
- obtížnost identifikace léze (endoskopie, chirurg)
- dominantní endoskopický způsob léčby
- prognóza je nepříznivá (recidivy krvácení)

Morbus Dielafoy (exulceratio simplex)

Jaterní cirhóza

Portální hypertenze

Varikozní krvácení

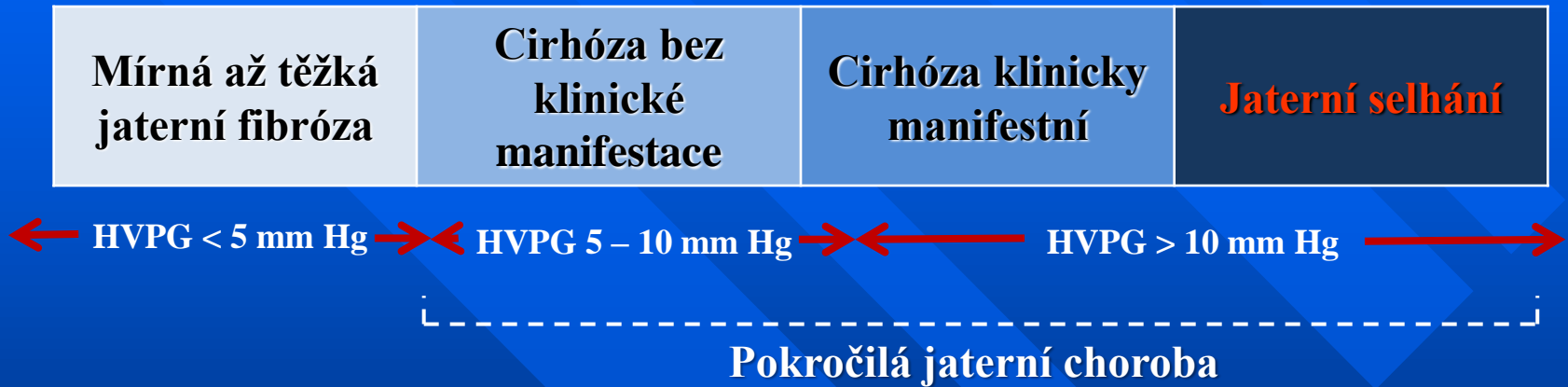

Portální hypertenze

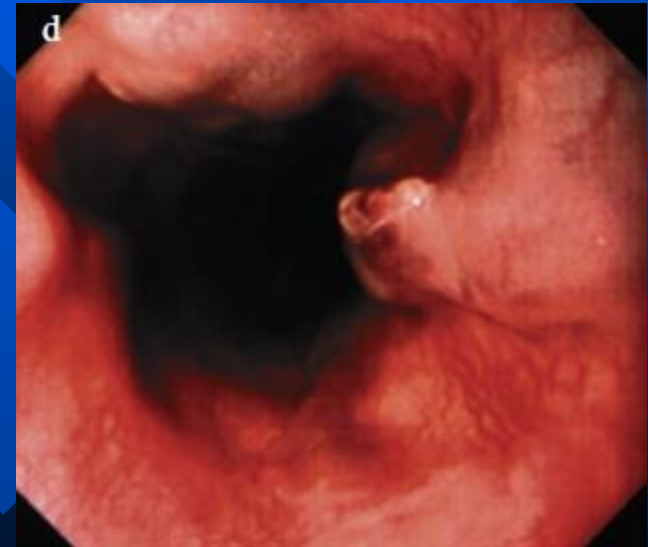
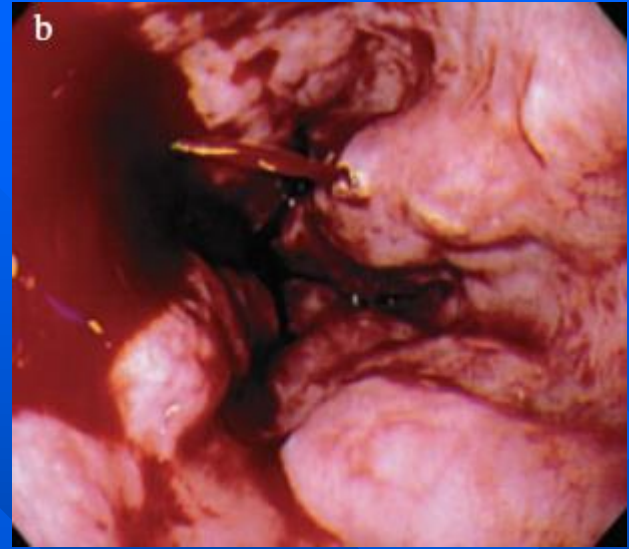
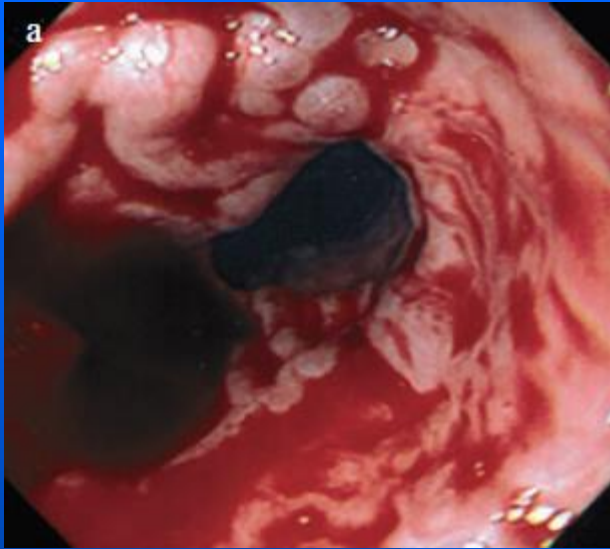
Vzestup tlaku v povodí v. portae popř.
v některé části portálního řečiště

- Francie 1906 - příčinou jaterního onemocnění
- zvýšení tlaku ve vztahu k žilnímu řečišti
- vzestup portohepatálního gradientu (HVPG)
- rozdíl mezi tlakem v jaterní žíle v zaklínění (WHVP) a ve volné jaterní žíle (FHP)

Jaterní cirhóza – *klinická stadia*

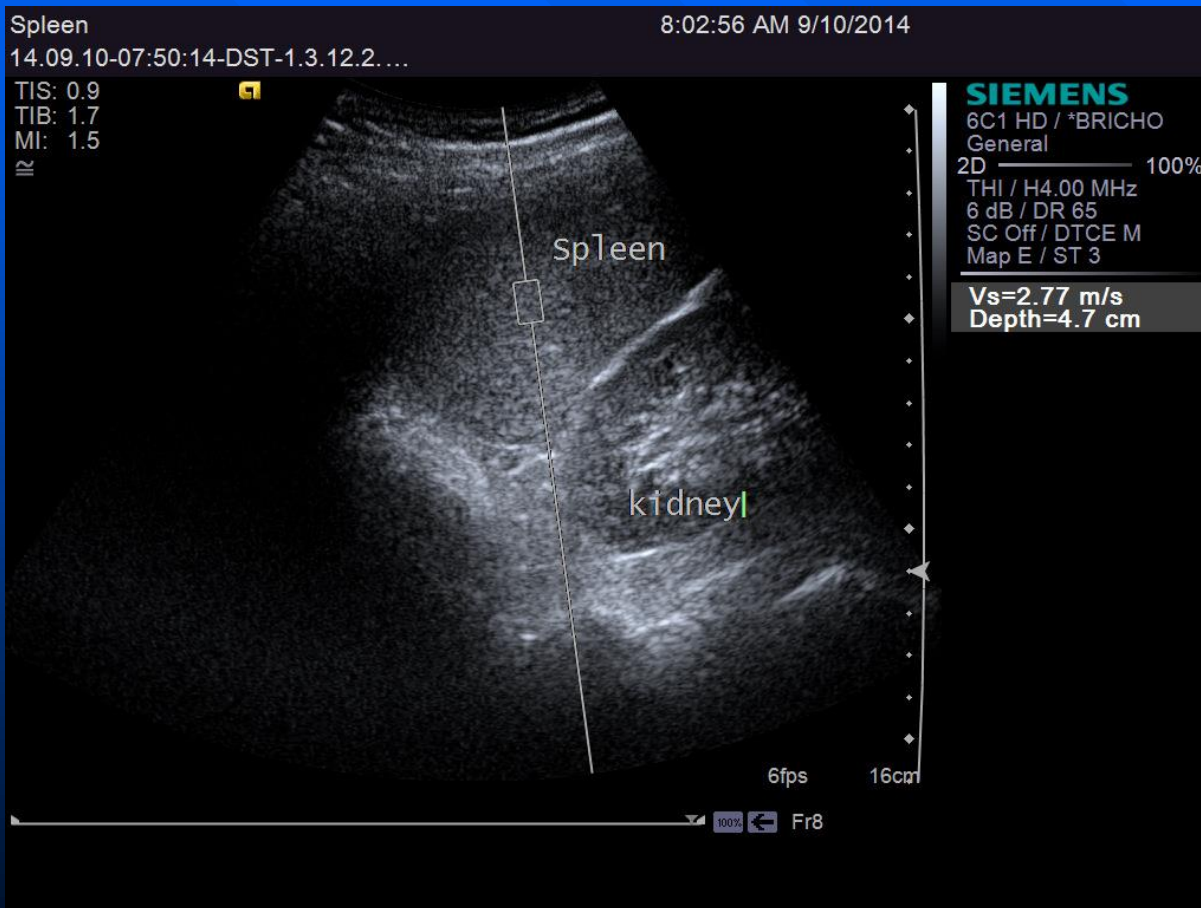
Jícnové varixy

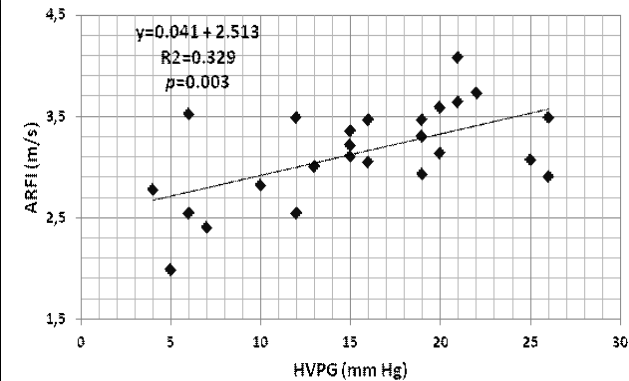
ARFI sleziny koreluje s HVPG

Metoda elastografie.

ARFI jater koreluje s Ci (1,8 m/s), ale ne s HVPG

ARFI sleziny koreluje
s HVPG $p = 0.003$

Jak zasáhnout do vývoje jícnových varixů?

Primární prevence

Pokud jsou přítomny střední/velké varixy – zabránit krvácení

V primární prevenci krvácení z jícnových varixů jsou indikovány neselektivní betablokátory nebo endoskopická ligace

Sekundární prevence krvácení

- pravděpodobně nejúčinnější metodou je kombinace endoskopické ligace a podávání neselektivních betablokátorů
- u vysoce rizikových pacientů lze zvážit TIPS

Výběr betablokátoru:

Propranolol, nadolol, carvediol.

Pro trimepranol, atenolol žádná data !!!

Akutní krvácení z varixů

Ideální postup:

- hospitalizace na intenzivním lůžku

časné podání vazoaktivních látek , antibiotická profylaxe,
korekce KO

- endoskopická léčba

TIPS

Jaký vazoaktivní lék ?

Podobný účinek v léčbě krvácení z varixů mají:

Terlipresin

Somatostatin

Octreotid

Vasopresin

A jak dlouho?

Vazoaktivní léky by měly být podávány 5 dnů

Vasoaktivní léky pro PHB

Lék	Aplikace
Terlipressin	i.v. bolus 2 mg – 2 dny, poté 1 mg i.v. další 3 dny
Somatostatin	i.v. bolus 250 µg, poté infuse 250 µg/hod po dobu 2 až 5 dnů
Octreotid	i.v. bolus 250 µg, poté infuse 25 – 50 µg/hod po dobu 2 až 5 dnů
Vasopresin	i.v. 0,4 U/min po dobu 2 dnů + NTG t.d. 20 mg/den

ATB při krvácení z varixů

Antibiotická profylaxe je nedílnou součástí léčby pacientů s cirhózou a krvácením do horní části GIT.

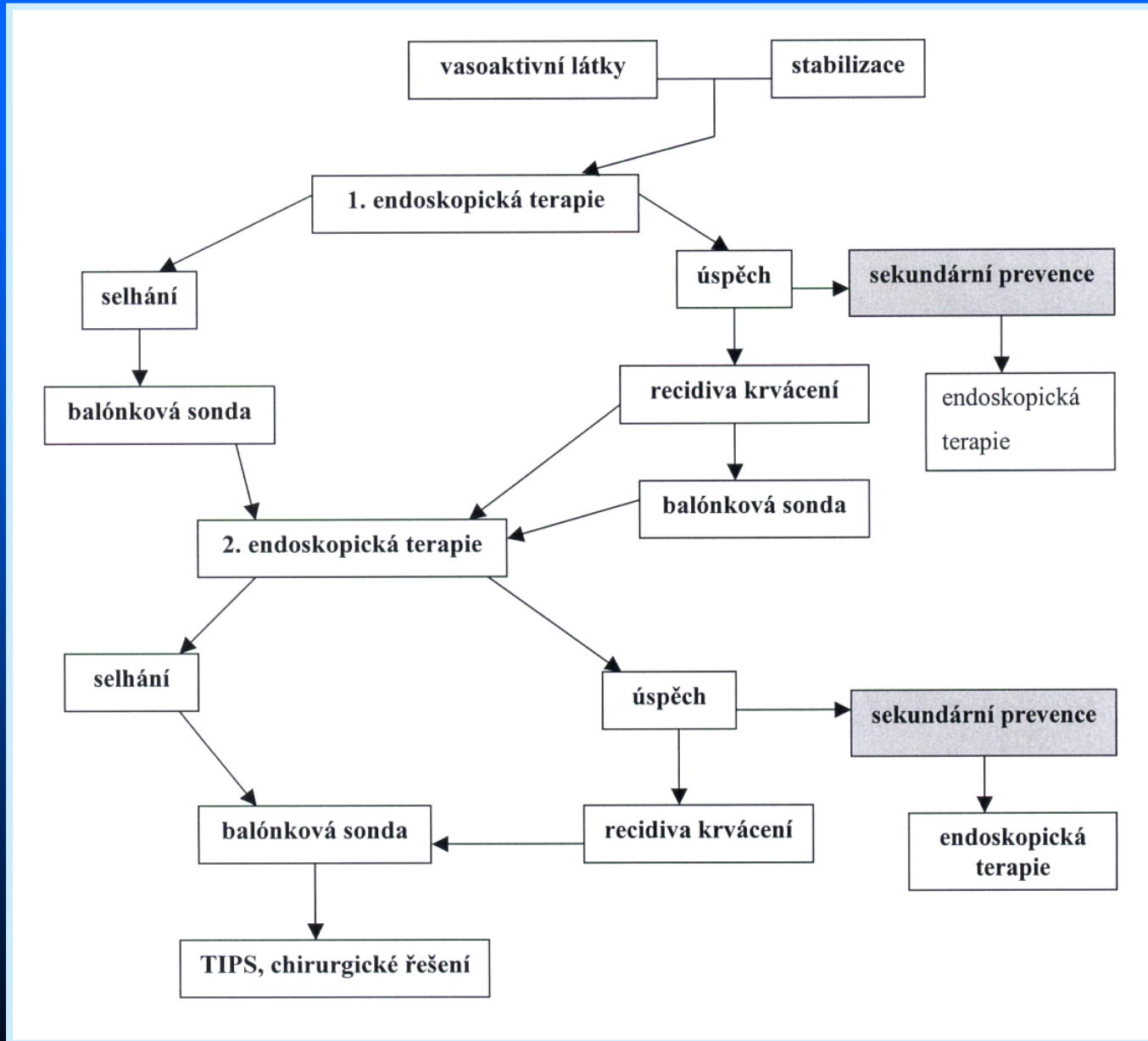
Musí být podána od přijetí pacienta do nemocnice.

Doporučují se cefalosporiny, chinolony.

Jak doplnit krevní oběh ?

- cílem je zachování perfuze tkání. Objemová „resuscitace“ musí vést k oběhové stabilizaci. Krevní deriváty (erymasa) by se měly podávat do cílové hodnoty Hgb 70- 80 g/l při respektování individuálních potřeb pacienta
- neexistují data umožňující dát jednoznačné doporučení k případné úpravě koagulace či trombocytopenie

Algoritmus při krvácení z jícnových varixů

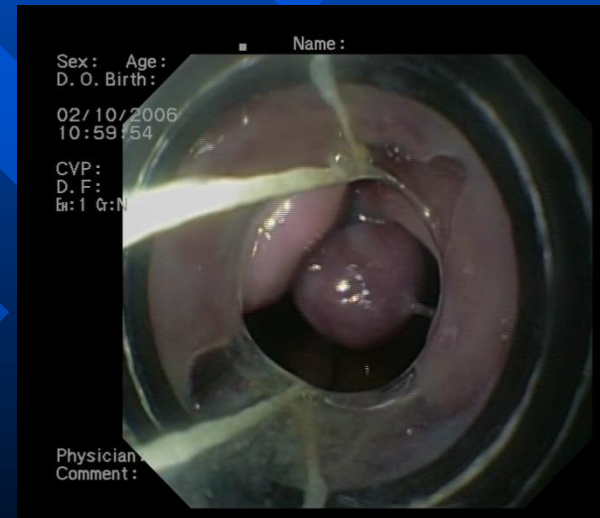
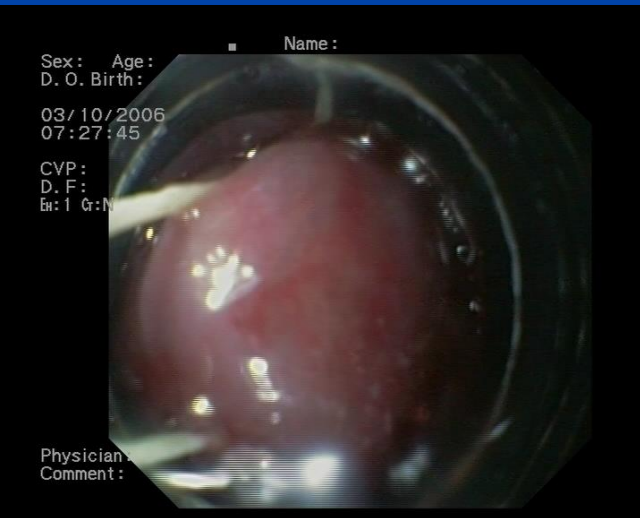
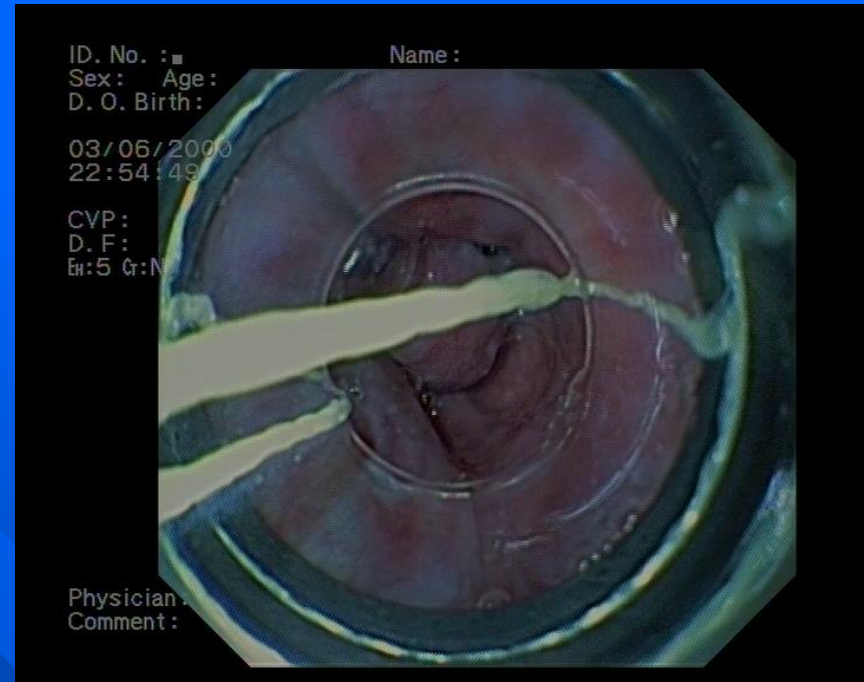
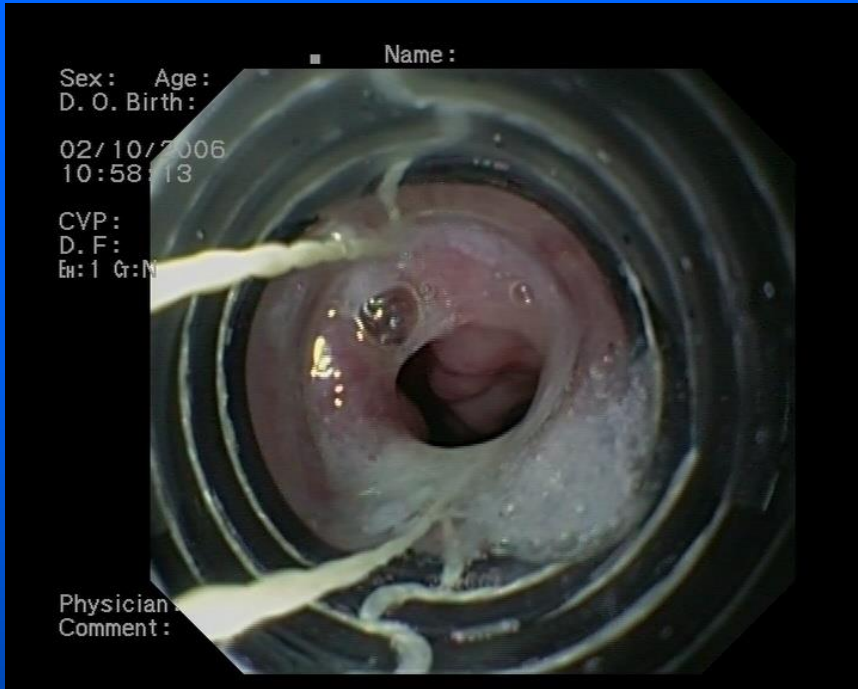

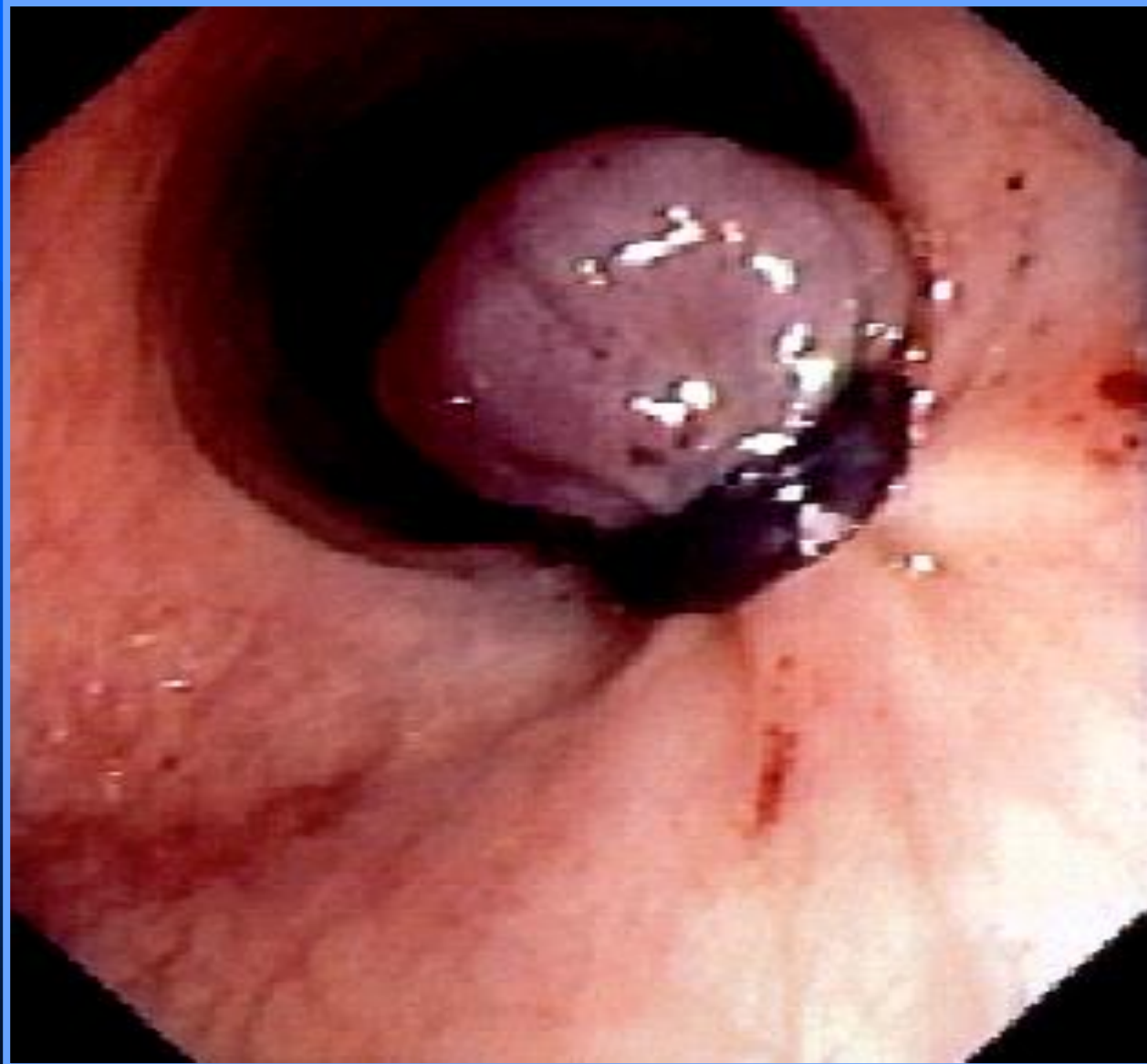
Jaká metoda endoskopie ?

Doporučenou metodou endoskopické léčby akutního krvácení z jícnových varixů je **ligace**.

Sklerotizace může být použita v případě, že ligace je technicky obtížná.

Endoskopická ligace varixů

Selhání léčby

- recidiva v prvních 5 dnech při plné standardní léčbě je důvodem k opakované endoskopii
- ideálním řešením masivní recidivy je nejspíše zavedení TIPS

Akutní krvácení z varixů

Časný TIPS (během 72 hodin, ideálně do 24 hodin) by měl být zvážen u pacientů:

- s vysokým rizikem selhání léčby (tj. Child-Pugh C < 14 bodů nebo Child-Pugh B s aktivním krvácením)

po úvodní farmakologické a endoskopické léčbě

TIPS

Transjugulární

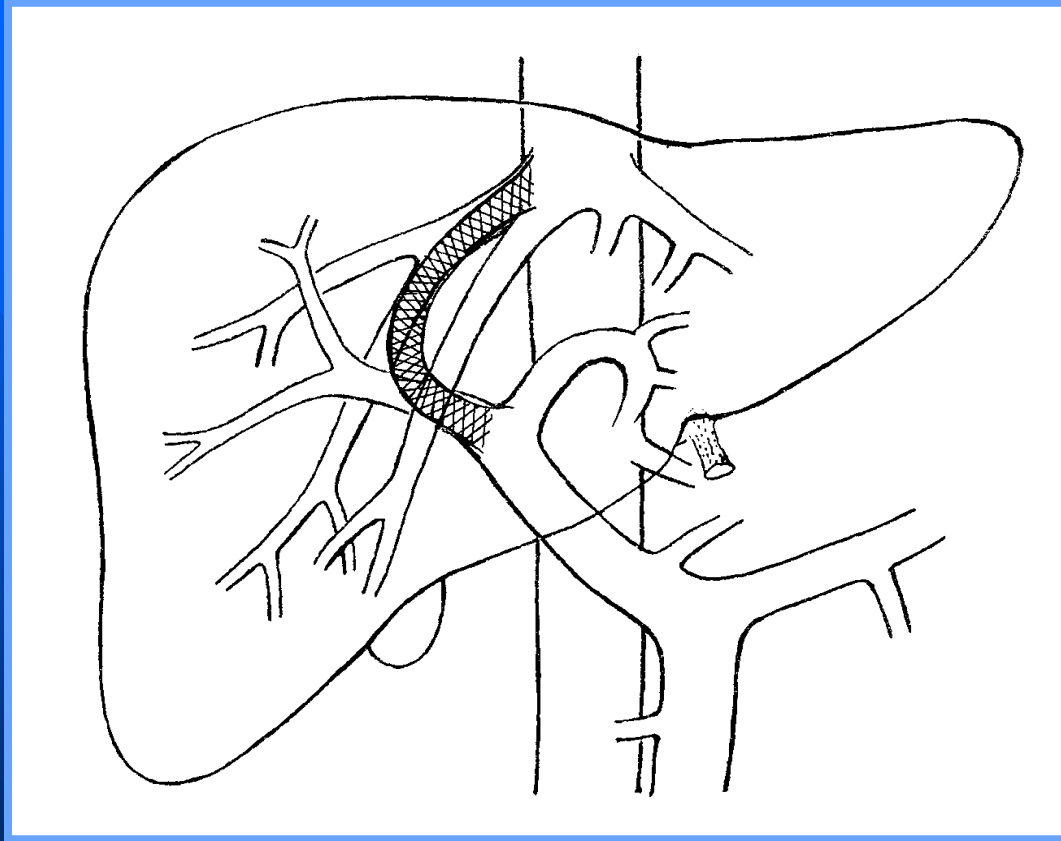
Intrahepatální

Portosystémová

Spojka (shunt)

**Metoda léčby
portální hypertenze
(jaterní cirhóza)
při krvácení
z jícnových varixů**

Transjugulární intrahepatální portosystémový shunt (TIPS)

Princip

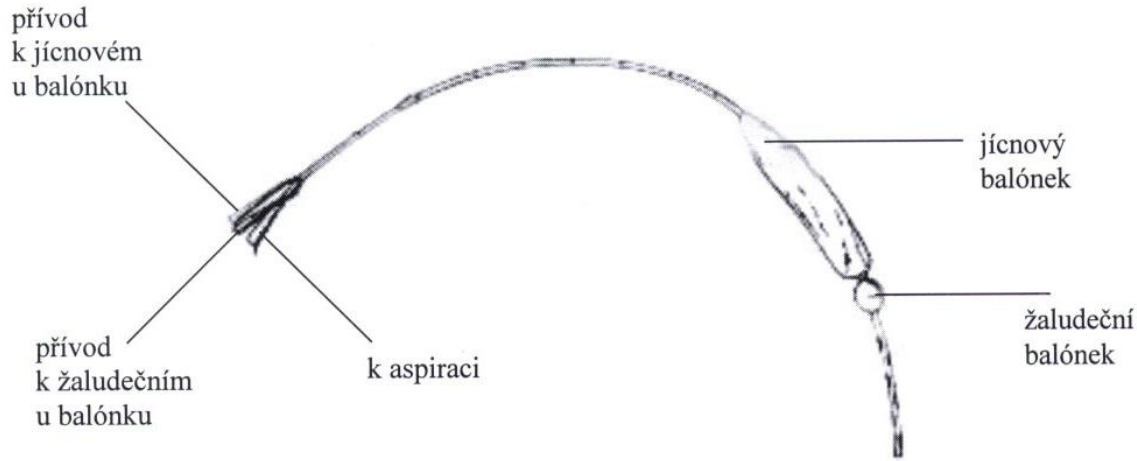
- ✓ metoda intervenční radiologie
- ✓ *side-to-side* portokavalní zkrat přes jaterní parenchym
- ✓ analgosedace, primárně-preventivně ATB

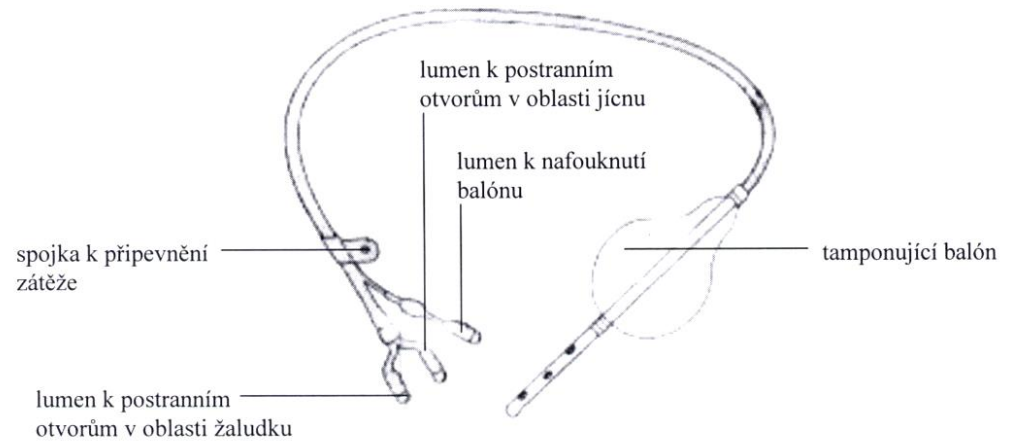
Portogram před a po TIPS

Schéma kompresivních sond

SENGSTAKENOVA – BLAKEMOROVA SONDA

LINTONOVA-NACHLASOVA SONDA

Samoexpandibilní potažený metalický jícnový stent v léčbě krvácení z varixů (ELLA)

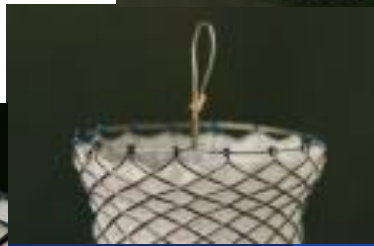
- literární data u ~ 100 pacientů s pokračujícím krvácením při standardní léčbě
- jednoduché zavedení bez endoskopické/skopia kontroly

Ponechán v jícnu 2 - 14 dnů:

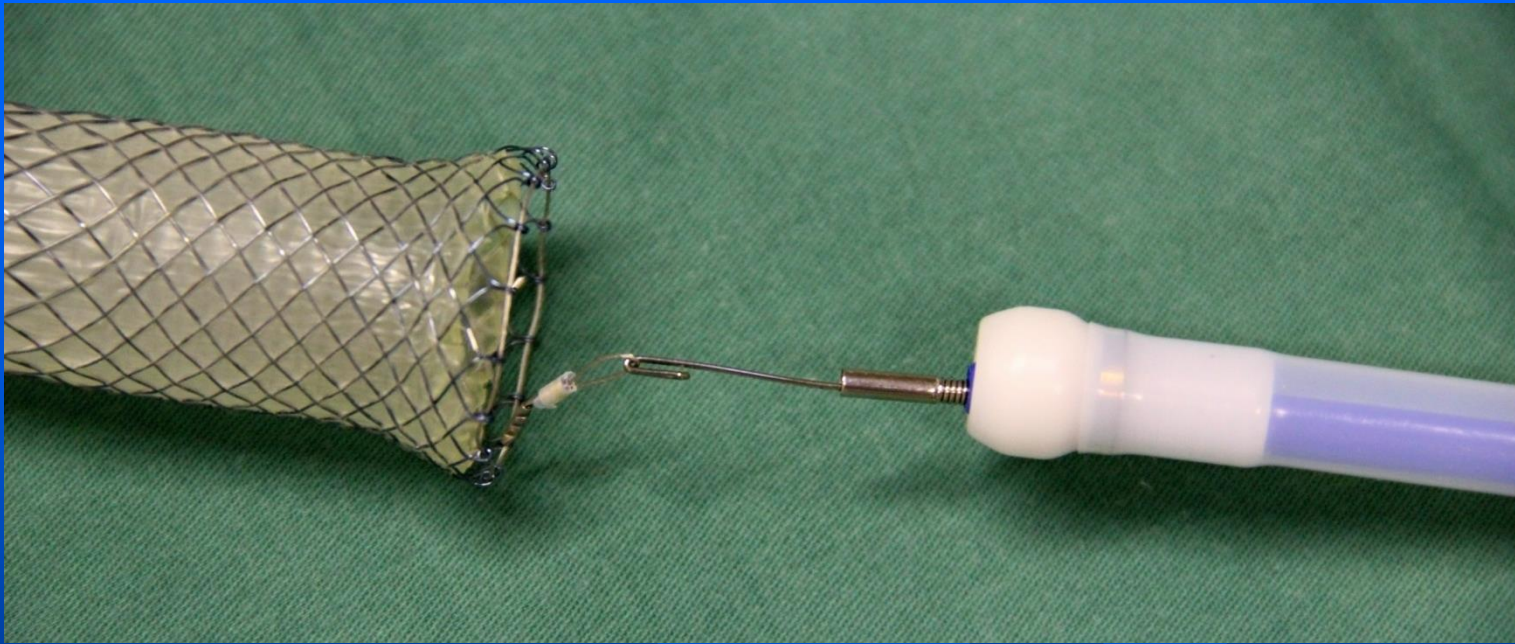
95 – 100 % trvalá hemostáza

→ následně endoskopické odstranění a další léčba TIPS, endoskopie, chirurgie

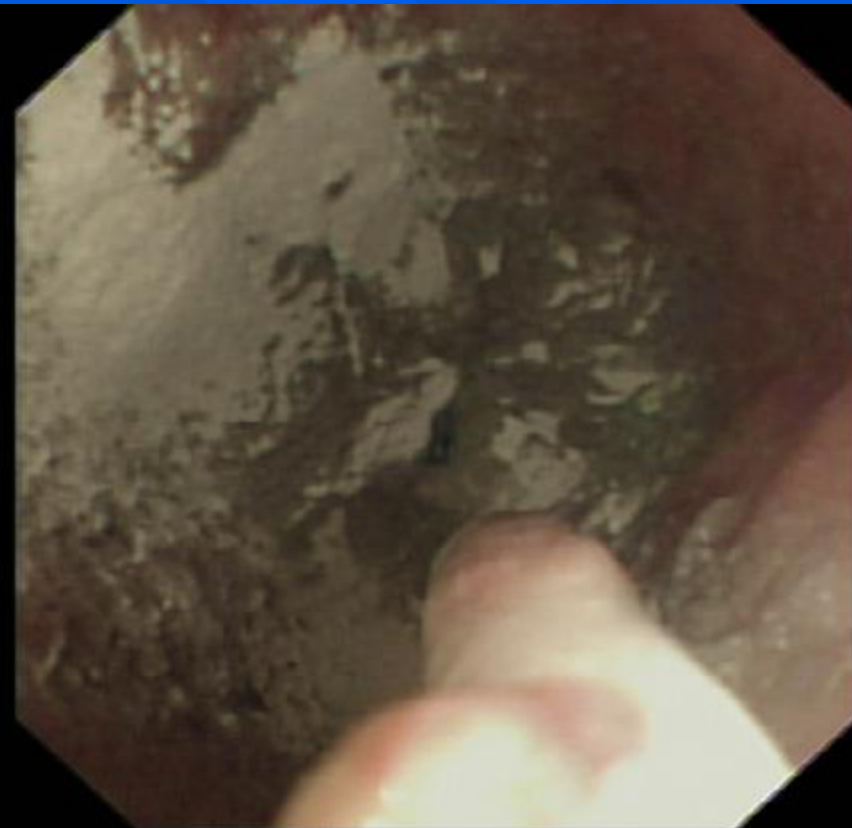
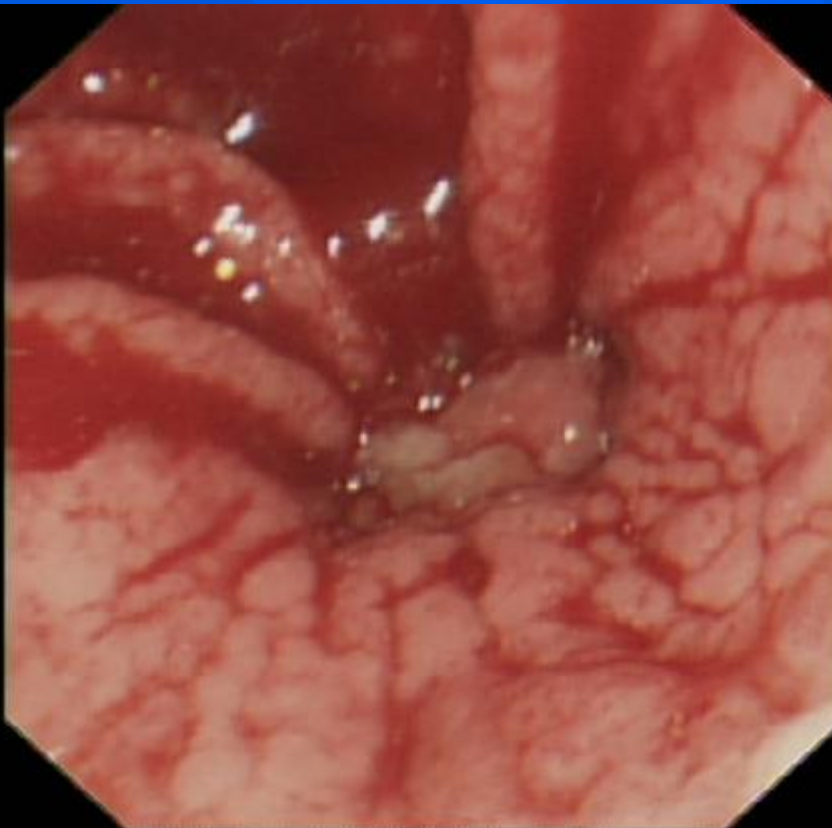

Extrakce stentu

Hemospray® v léčbě krvácení při PH

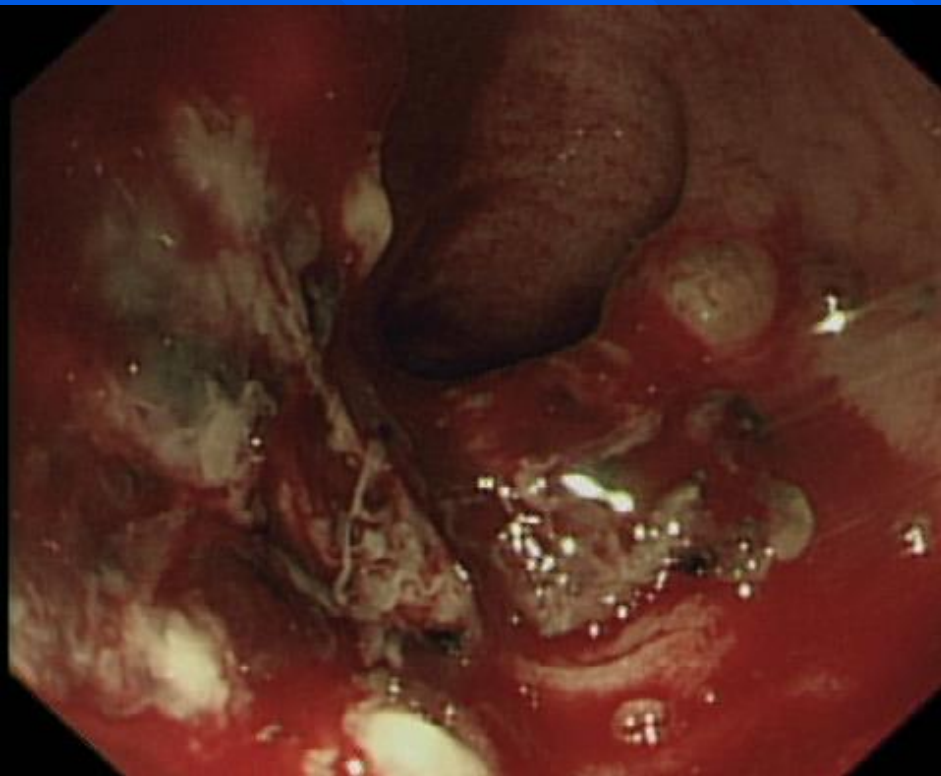
- bezkontaktní metoda, indikace: nevarikózní krvácení do GIT
- popsáno použití u krvácení ze žaludečních varixů
- využití u krvácení při antrální portální hypertenzní gastropatii

Hemospray® v léčbě krvácení při PH

- bezkontaktní metoda, indikace: nevarikózní krvácení do GIT
- popsáno použití u krvácení ze žaludečních varixů
- využití u difuzního krvácení při portální kolopatii

Kritéria úspěšnosti endoskopické terapie

- snížení recidiv krvácení
- snížení počtu urgentních chirurgických zákroků
- snížení mortality

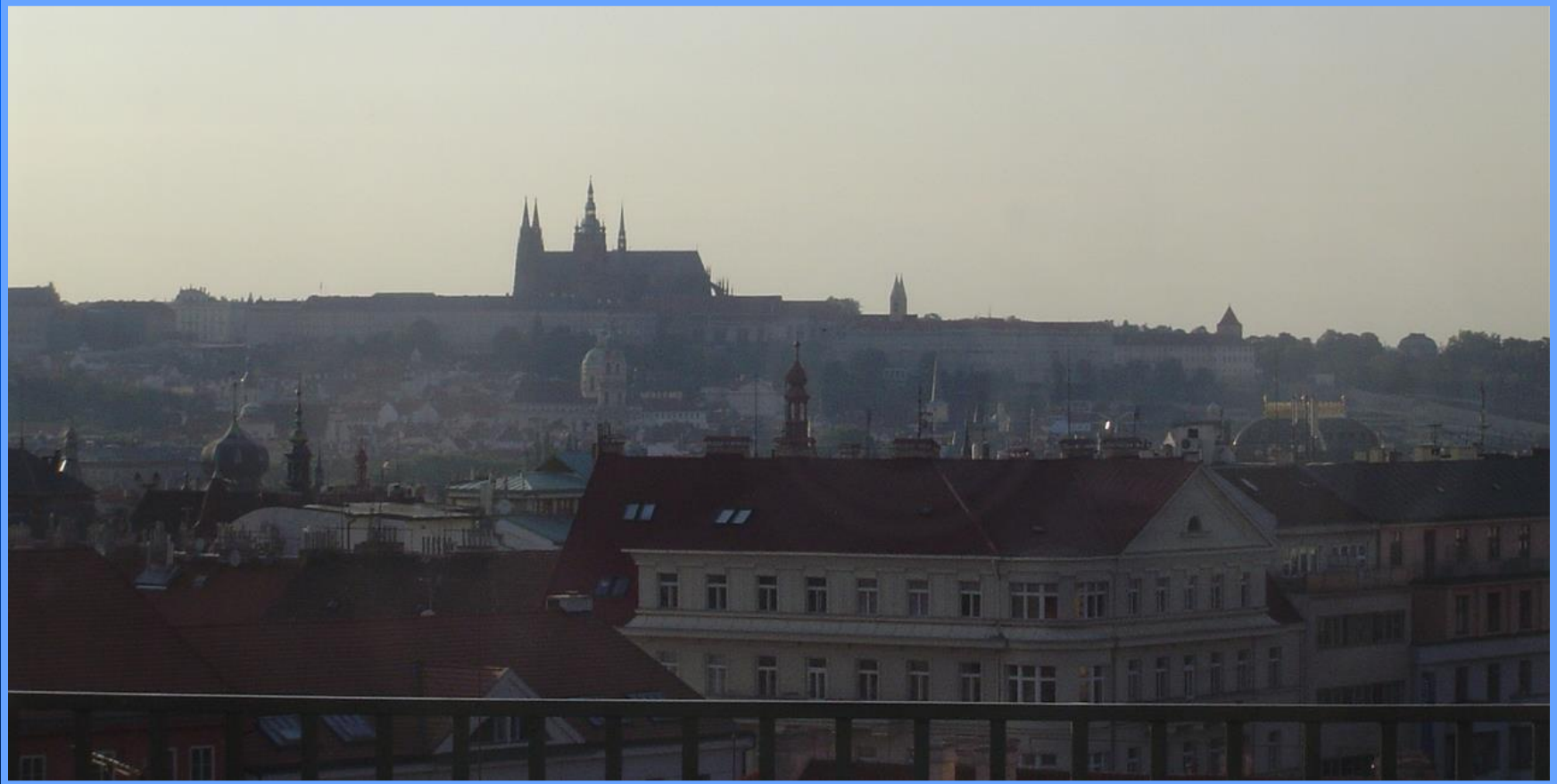

Děkuji za pozornost